

O wystawie Transfer

Wystawa jest zapisem kilkutygodniowej podróży po województwie kujawsko-pomorskim skupionej na poszukiwaniach kobiet, które swoją odwagą i determinacją kształtowały lokalne społeczności. Współczesne opowieści przeplatają się z historiami z przeszłości, tworząc mozaikę kobiecych doświadczeń, inspiracji i codziennego heroizmu. To podróż przez historie, które często pozostają niewidoczne, a jednak stanowią filary lokalnych społeczności.

Ekspozycja ma charakter intermedialny – wykorzystuje obraz (w tym wyjątkowo efektowną technikę graficzną polegającą na nanoszeniu obrazu fotograficznego na przedmioty codziennego użytku), dźwięk i instalację przestrzenną. Wystawa łączy obrazy – fotografie wyjątkowych kobiet i nagrania terenowe – wywiady z mieszkańcami i mieszkankami województwa kujawsko-pomorskiego, wspomnienia o kobietach, które zapisały się w pamięci społeczności lokalnej swoją odwagą i zaangażowaniem.

Autorzy wychodzą od słynnego eseju Sally Slocum, amerykańskiej antropolożki „Kobieta-zbieraczka” z 1975 roku. Kwestionuje ona w tym tekście prymat „mężczyzny-łowcy” i wytyka innym badaczom błąd, polegający na uznaniu obrazu obejmującego tylko połowę ludzkości za wizję całego świata. W tym kontekście wniosek, że podstawowym ludzkim bodźcem adaptacyjnym było dążenie mężczyzn do polowania i zabijania przecenia wagę agresji, która jest przecież tylko jednym z aspektów życia. Pomija także chwalebne i bohaterskie zachowania kobiet – zbieractwo, karmienie, opiekę nad dziećmi podczas dłuższych okresów niemowlęcej zależności – a więc wszystko to, co wymagało podobnego zaangażowania i stanowiło równorzędny wkład w rozwój człowieka. Konstruuje także dominującą opowieść o tym, że od zarania dziejów po dziś dzień to dokonania mężczyzn kształtowały codzienność i pozwalały na rozwój i poprawę jakości życia, ignorując fakt, że wojna i przemoc prowadzą cierpienia, niesprawiedliwości i rozpadu.

– W 2023 roku Urząd Miasta Stołecznego poinformował, że w Warszawie znajduje się ponad 450 pomników z czego tylko 7 upamiętnia konkretne, historyczne postaci żeńskie. – zauważają Paula Rudź i Piotr Nykowski. – Kobięcy heroizm nie jest porażający i spektakularny, nie jest krwawy i głośny, ale bez niego nie przetrwałby świat. To bohaterstwo dnia codziennego, bohaterstwo przetrwania i uporów, ale także inicjatywności związanej z budowaniem wspólnot, odnajdywaniem przestrzeni dla bycia usłyszaną, czujnością połączoną z radykalną empatią czy poszukiwaniem alternatywy do bezsilnego trwania.

Odkrywanie i dokumentowanie kobiecych historii istotnie uzupełni opowieść o naszym regionie o brakujące wątki i ważne osoby. Uznanie rangi dokonań kobiet-budowniczek, choćby same nie były ich pewne, pozwala na transfer głównego motywu narracji z przemocy i niszczenia na budowanie. Kobiety odważne z Kujaw i Pomorza to bohaterki dnia codziennego, twórczynie rzeczywistości w mikro i makro skali. I choć przyjrzenie się im z bliska wymaga skupienia i wysiłku warto go podjąć, a nawet rozważyć czy nie jest to nasz obowiązek.

Wystawę zrealizowali

Paula Rudź – animatorka kultury, aktywistka, feministka. Z wykształcenia teatrolożka, z pasji rowerzystka. Od 10 lat tworzy i współprowadzi projekty społeczno-artystyczne.

Piotr Nykowski – fotograf, filmowiec, twórca treści. Z pasji reżyser oświetlenia scenicznego i rowerzysta. Od lat dokumentuje procesy kreatywne i społeczne, spektakle teatralne, festiwale i codzienne życie.